

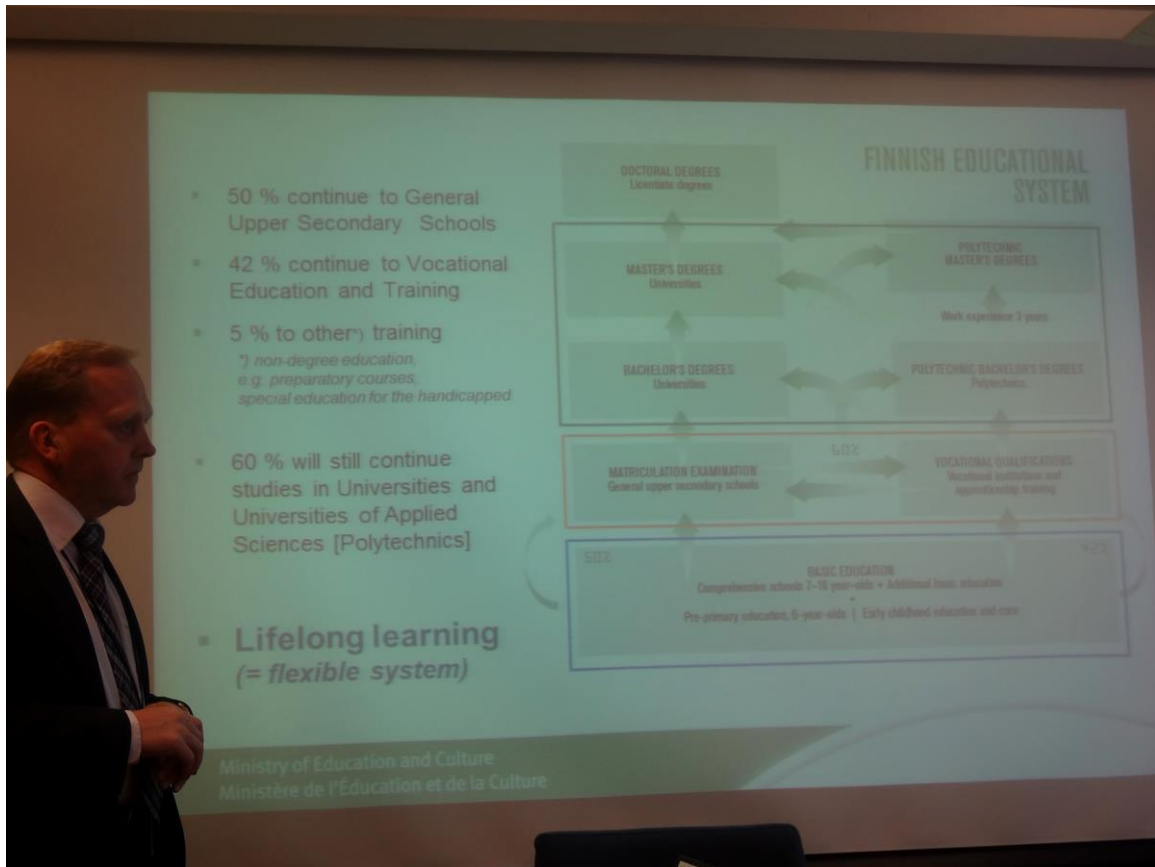
คณะผู้บริหารจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเข้าร่วมการประชุมโต๊ะกลมไทย-ฟินแลนด์ด้านการศึกษา
และปรึกษาหารือเกี่ยวกับกระบวนการผลิตและพัฒนาครู และสังเกตการณ์การจัดการเรียนการสอน
ณ สาธารณรัฐฟินแลนด์ ระหว่างวันที่ ๓๐ เมษายน - ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙

เลขาธิการสภาการศึกษา คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ร่วมการประชุมโต๊ะกลมด้านการศึกษาไทย - ฟินแลนด์

ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา คณะผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เดินทางเข้าร่วมการประชุมโต๊ะกลมด้านการศึกษาไทย - ฟินแลนด์ ณ สาธารณรัฐฟินแลนด์ ระหว่างวันที่ ๓๐ เมษายน - ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙ การประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดี ในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเท่าเทียมกัน ตลอดจนหาหรือความร่วมมือระหว่างกันในประเทศที่ประเทศไทยให้ความสนใจเป็นพิเศษในช่วงของการจัดทำ (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ และ (ร่าง) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ อาทิ การผลิตและพัฒนาครูซึ่งประเทศฟินแลนด์มีแนวปฏิบัติที่ดีและได้รับการยกย่องในระดับนานาชาติ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการศึกษา แนวทางการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา

การเดินทางเข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้ เป็นไปตามคำเชิญของ Finland University ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านความร่วมมือของมหาวิทยาลัยชั้นนำ ๓ แห่งของประเทศฟินแลนด์ ได้แก่ University of Turku, Tampere University และ Eastern Finland University ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อให้คำปรึกษาและให้บริการด้านการศึกษาและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศของฟินแลนด์ โดย Finland University แสดงความยินดีที่จะให้คำปรึกษาและให้ความร่วมมือกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ที่กำลังดำเนินการอยู่ ตลอดจนการจัดทำแผนการผลิตและพัฒนาครูของประเทศไทย

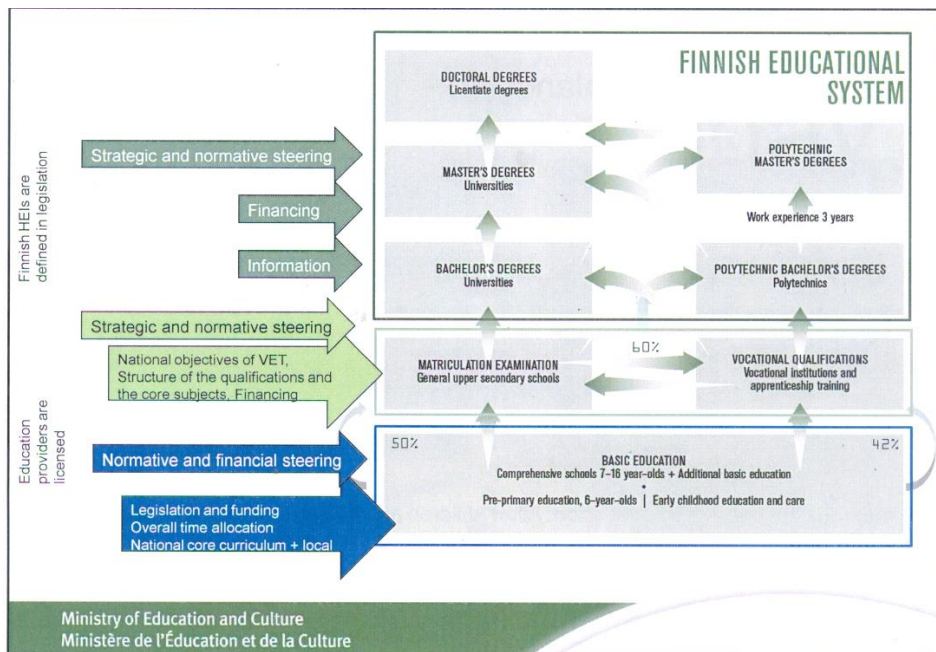

การรับฟังการบรรยายจาก กระทรวงการศึกษาและวัฒนธรรมฟินแลนด์

จากการเข้ารับฟังการบรรยาย เรื่อง ระบบการศึกษาและโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาของฟินแลนด์ ณ กระทรวงการศึกษาและวัฒนธรรมฟินแลนด์ Mr. Jouni Kangasniemi, Head of Development ได้บรรยายถึงนโยบายการจัดการศึกษาของฟินแลนด์ ว่าเน้นการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมทั่วประเทศโดยไม่แบ่งแยก ฟินแลนด์มีการปฏิรูปการศึกษามาตั้งแต่ปี ๑๙๗๐ และใช้เวลามากกว่า ๓๐ ปี ผ่านขวากหนามและอุปสรรคนานัปการ จึงประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน ในด้านหลักสูตรมีการกำหนดกรอบหลักสูตรแกนกลาง และมีแนวทางให้ท้องถิ่น (Municipality) ปรับใช้หลักสูตรท้องถิ่นตามบริบทของแต่ละพื้นที่ มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางในเรื่องงบประมาณให้แก่ท้องถิ่น โดยท้องถิ่นจะร่วมมืออย่างใกล้ชิดและสนับสนุนสถานศึกษาเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจในเชิงการบริหารจัดการภายในในทุกๆด้าน ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ ท้องถิ่นที่ห่างไกลจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณพิเศษเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน และครูในพื้นที่ห่างไกลจะได้รับเงินเดือนสูงกว่าครูที่สอนในเมือง จึงไม่มีปัญหาครูขอย้ายเพื่อมาอยู่ในเมืองซึ่งมีค่าครองชีพที่สูงกว่า ดังนั้น โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจึงไม่มีอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพแต่อย่างใด สถานศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศเป็นของรัฐ สถานศึกษาของเอกชนมีเป็นส่วนน้อยมาก

กฎหมายฟินแลนด์กำหนดให้เด็กทุกคนต้องเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับซึ่งเริ่มต้นที่ระดับประถมศึกษา (เกรด 1) ถึงมัธยมศึกษาตอนต้น (เกรด 9) ฟรี เมื่อจบมัธยมต้นถือเป็นการจบการศึกษาภาคบังคับ ใครไม่ยอมเรียนต่อก็ได้ ส่วนใครที่อยากเรียนต่อ รัฐจะเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณให้ผู้เรียนเกือบ

ทั้งหมด ยกเว้นค่าใช้จ่ายเรื่องอุปกรณ์การเรียน โดยสามารถเลือกศึกษาได้ 2 ทางคือ ศึกษาต่อเกรด 10-12 ในโรงเรียนมัธยมปลาย สำหรับนักเรียนที่ต้องการเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยในสายวิชาการ เช่น แพทยศาสตร์ ครุศาสตร์ นิติศาสตร์ เป็นต้น หรือศึกษาต่อในโรงเรียนสายอาชีพ (Polytechnic) สำหรับนักเรียนที่ต้องการเรียนต่อด้านทักษะวิชาชีพเฉพาะทาง

ระบบการศึกษาประเทศฟินแลนด์

ปัจจุบัน กระทรวงการศึกษาและวัฒนธรรมฟินแลนด์ กำลังอยู่ในระหว่างการจัดทำหลักสูตรใหม่ ซึ่งการปรับเปลี่ยนหลักสูตรจะดำเนินการประมาณทุกๆ ๑๐ ปี ทั้งนี้ กระบวนการปรับเปลี่ยนหลักสูตรต้องเตรียมความพร้อมและแจ้งให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องๆ ได้แก่ เทศบาล สถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ทราบเป็นการล่วงหน้าก่อนการประกาศใช้จริง โดยหลักสูตรใหม่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในทุกระดับ ซึ่งสาระสำคัญของหลักสูตรใหม่คือการเตรียมการเพื่อรองรับการขยายการศึกษาภาคบังคับจากเดิม ๙ ปี เป็น ๑๐ ปี โดยขยายลงไปในระดับก่อนประถมศึกษามากขึ้นอีก ๑ ปี

ฟินแลนด์ไม่เน้นการสอบแข่งขัน การวัดและประเมินผล เพื่อการพัฒนา การสอบระดับชาติมีเพียงครั้งเดียวในเกรด ๙ คือจบการศึกษาภาคบังคับเพื่อที่นักเรียนจะได้นำผลสอบไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการศึกษาต่อในสายสามัญหรือสายอาชีพ เด็กที่อ่อนสามารถเรียนเสริมในเกรด ๑๐ เพื่อไปสอบเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ฟินแลนด์ให้ความสำคัญกับการแข่งขันการจัดอันดับทางการศึกษาในระดับนานาชาติในเชิงของการนำผลที่ได้ไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาที่มีอยู่มากกว่าการแข่งขันเพื่อจัดอันดับ ด้วยเหตุนี้ฟินแลนด์จึงไม่ส่งเด็กเก่งไปสอบแข่งขันเหมือนประเทศที่ได้รับการจัดอันดับในระดับสูงโดยทั่วไป ในทางกลับกัน จะส่งเด็กด้อยโอกาส เด็กต่างดาวเข้าสอบแข่งขัน เพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของประเทศให้ได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน นักเรียน/นักศึกษาฟินแลนด์ทุกคนได้รับการสนับสนุนจากรัฐให้เรียนฟรีจนถึงระดับปริญญาเอก

เลขาธิการสภาการศึกษา คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ประชุมปรึกษาหารือกับ Professor Emo Lehtinen และทีมงาน

การประชุมปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตและพัฒนาครู

ในการประชุมปรึกษาหารือกับ Professor Emo Lehtinen ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตและพัฒนาครู ประจำมหาวิทยาลัยตุรกุ ประเทศฟินแลนด์ และทีมงาน และการเข้าร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครูใน Turku Teacher Training School ซึ่งเป็นสถาบันผลิตครูที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เจริญในภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศและเป็นเมืองหลวงเก่าของประเทศฟินแลนด์ ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษาและคณะได้รับทราบสภาพและผลการดำเนินงานเพื่อผลิตและพัฒนาครูของประเทศฟินแลนด์ซึ่งมีการวางแผนและปฏิบัติการตามแผนอย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง อาชีพครูในฟินแลนด์ถือเป็นอาชีพที่มีเกียรติ จึงมีการกลั่นกรองผู้ที่รับเข้ามาเป็นนักศึกษาครูอย่างเข้มงวดเช่นเดียวกับการรับนักศึกษาแพทย์ในเมืองไทยกระบวนการผลิตครูของฟินแลนด์จะผลิตตามความต้องการ เป็นระบบปิด จึงไม่มีปัญหาการว่างงานและการผลิตครูไม่ตรงตามวุฒิ ในกระบวนการผลิตจะมีการแยกระหว่างครูประจำชั้น (Homeroom Teacher) และครูประจำวิชา (Subject Teacher) โดยในระดับประถมศึกษาจะเน้นการพัฒนาความสามารถในการสอนในหลากหลายวิชาตามความสามารถความถนัดและความสนใจ เช่น ดนตรี กีฬา และช่างเทคนิค เพื่อให้สามารถนำไปสอนนักเรียนได้หลากหลายวิชาเมื่อจบการศึกษาไปเป็นครู ครูประจำชั้นต้องจบการศึกษาระดับปริญญาโทในสถาบันผลิตครู

ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีอยู่ ๑๐ แห่งทั่วประเทศ ส่วนครูประจำวิชา (Subject Teacher) ต้องศึกษาในสาขานั้นๆ เป็นเวลา 4 ปี ในคณะต่างๆ จากนั้นจึงมาศึกษาเพิ่มเติมด้านวิชาครูและศาสตร์การสอน (Pedagogy) อีก ๑ ปี ซึ่งเมื่อจบการศึกษาแล้วจะได้รับปริญญาโทก่อนออกไปเป็นครูในสถาบันการศึกษาต่างๆ

บรรยากาศการเรียนการสอนวิชาดนตรี คณะครุศาสตร์ The University of Turku

นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดพิเศษสำหรับครูการศึกษาพิเศษและครูแนะแนวที่ต้องมีคุณวุฒิระดับปริญญาโท ด้านการศึกษาพิเศษและการแนะแนว สำหรับการฝึกประสบการณ์ในการสอน นักศึกษาครูจะต้องทำการฝึกสอน สลับกันกับการเรียนในภาคทฤษฎีในมหาวิทยาลัยเป็นช่วงๆ โดยการฝึกสอนจะมีสามช่วงคือ ปี ๑ ปี ๓ และปีสุดท้าย เพื่อสั่งสมประสบการณ์ในการสอนอย่างเข้มข้น โดยในกระบวนการฝึกสอนจะมีครูประจำ ที่สอนในรายวิชานั้นๆ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง (Mentor) คอยชี้แนะและประเมินการฝึกประสบการณ์ เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและมีเพื่อนนักศึกษาจำนวน 1 คน สังเกตการณ์การฝึกประสบการณ์ใน ชั้นเรียนด้วย

บรรยากาศการฝึกสอนของนักศึกษาครู ณ Rovaniemi Teacher Training School

ในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาของฟินแลนด์ ฟินแลนด์มีกฎให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนต้องผ่านการเป็นครูก่อนจะเป็นครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาก็ได้ ครูผู้สนใจจะสมัครเพื่อรับการคัดเลือกเป็นผู้บริหารและต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาก่อนจึงจะสามารถสมัครเป็นผู้บริหารได้

ทั้งนี้ จากการเข้าร่วมประชุม Professor Erno Lehtinen ได้แสดงความยินดีที่จะให้คำปรึกษาและให้ความร่วมมือกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ที่กำลังดำเนินการอยู่ ตลอดจนการจัดทำแผนการผลิตและพัฒนาครูของประเทศไทย

การสังเกตการณ์การจัดการเรียนการสอน

บรรยากาศการเรียนการสอนใน Turku Teacher Training School

ณ มหาวิทยาลัยตุรกุ คณะจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนวิชาดนตรีของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยตุรกุ ในส่วนของโรงเรียนสามัญในระดับมัธยมศึกษา คณะจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ ณ Turku Teacher Training School ซึ่งเป็นโรงเรียนสามัญที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายและเป็นโรงเรียนที่มหาวิทยาลัยตุรกุใช้เป็นสถานที่ฝึกหัดนักศึกษาครู คณะฯ ได้รับฟังการบรรยายจาก Mrs.Anu Waltari อาจารย์สอนวิชาประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนมาให้การต้อนรับ โดยได้ให้การบรรยายที่เป็นประโยชน์ในเรื่องการพัฒนาครูและการปรับตัวของครูและโรงเรียนเพื่อเตรียมรับการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ รวมทั้งการใช้โปรแกรม WILMA ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ออกแบบการเพื่อการประสานงานกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน โดยรายละเอียดของโปรแกรมคือการใช้โรงเรียนโดยครูที่ปรึกษาจะรายงานสภาพความเป็นไปในชีวิตของนักเรียนแต่ละคนถึงผู้ปกครองโดยตรงผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งผู้ปกครองจะรับทราบว่าคุณสมบัติของบุตร/ธิดาของตนมาเรียนหรือไม่ มีความสนใจในการเรียนอย่างไร และมีปัญหาใดบ้างเกิดขึ้นระหว่างที่อยู่ในโรงเรียน

คณะผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมประชุมกับ Mr.Heikki Ervast
ครูใหญ่ Rovaniemi Teacher Training School

ในส่วนการสังเกตการณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนสามัญในระดับประถมศึกษา คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับฟังการบรรยายเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จาก Mr.Heikki Ervast ครูใหญ่ของ Rovaniemi Teacher Training School โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนสามัญที่จัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารงานของ University of Lapland โรงเรียนตั้งอยู่ในท้องถิ่นห่างไกลในเขต Lapland เหนือเส้น Arctic Circle ทางภาคเหนือของประเทศ แม้ว่าจะเป็นโรงเรียนสาธิตแต่ก็เปิดรับเด็กในพื้นที่บริการของโรงเรียนไม่ได้มีระบบการรับเข้าในแบบพิเศษเหมือนโรงเรียนสาธิตในประเทศไทย ดังนั้นจึงมีเด็กนักเรียนคละทั้งที่มีผลการเรียนดีและไม่ดี Mr.Heikki Ervast ได้บรรยายถึงการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนว่า เด็กประถมจะเรียนวันละไม่เกิน ๕ ชั่วโมง และทุกๆ ๔๕ นาที ครูจะให้เด็กออกไปเล่นกิจกรรมกลางแจ้งเป็นเวลาประมาณ ๑๕ นาที

บรรยากาศการเรียนการสอนใน Rovaniemi Teacher Training School

สำหรับจำนวนนักเรียนต่อห้องสูงสุดไม่เกิน ๒๐ คน เนื่องจากให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกัน โรงเรียนให้ความสำคัญกับการดูแลเด็กรายบุคคล ไม่เน้นการแข่งขัน และไม่มีการให้เกรด ไม่มีการใช้ข้อสอบมาตรฐานในการวัดผลนักเรียน

นอกจากนี้ คณะจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษายังได้เดินทางไปสังเกตการณ์การจัดการของ Daycare Centre ของกรุงเฮลซิงกิ ซึ่งเปิดรับเด็กเล็กที่พักอาศัยในพื้นที่รอบๆ ศูนย์ที่มีอายุตั้งแต่ ๑ – ๕ ขวบ แม้จะมี Daycare Centre แต่ฟินแลนด์เน้นให้เด็กมีเวลาใกล้ชิดกับครอบครัวให้มากที่สุด เพราะเชื่อว่าครอบครัวสามารถให้ทั้งความรู้และความรัก ความเข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีที่ดึงมาให้เด็กได้ดีกว่าโรงเรียนอนุบาล

การสังเกตการณ์ Daycare Centre

ซึ่งจากการสังเกตการณ์และรับฟังการบรรยายจากครูประจำ Daycare พบว่า Daycare Centre ในฟินแลนด์เป็นสถานที่ที่เด็กเล็กจะได้เล่นและเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะในการเข้าสังคมพร้อมๆ กับเพื่อนใหม่ การบริหารงานของ Daycare Centre ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐในบางส่วนและเรียกเก็บเงินในอัตราที่น้อยจากผู้ปกครอง ในกรณีที่ผู้ปกครองมีฐานะยากจนสามารถขอรับการสนับสนุนให้เข้าเรียนฟรีได้เนื่องจากมีความคิดว่าจะไม่มีเด็กคนใดถูกทอดทิ้งไว้เบื้องหลัง นอกจากนี้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการดูแลจากครูการศึกษาพิเศษ ซึ่งท้องถิ่นจะส่งพยาบาลมาดูแลพิเศษรายบุคคล และมีการบริหารตามหลักโภชนาการ มีการบูรณาการการเรียนรู้ในทุกๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและบริบทของแต่ละพื้นที่และเน้นพัฒนาการตามวัย เช่น เน้นการใช้สัญลักษณ์เพื่อปูพื้นฐานการเรียนรู้ให้กับเด็ก เน้นการเรียนรู้ควบคู่กิจกรรม

ในวันสุดท้ายของการประชุม ดร. กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา และคณะ ได้ประชุมร่วมกับ Mr. Pasi Kaskinen ผู้บริหารของ Finland University และทีมงาน เพื่อหารือแนวทางการทำความร่วมมือระหว่างกัน

เลขาธิการสภาการศึกษา คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่ประชุมสรุปผลการประชุมและการสังเกตการณ์
การเรียนการสอนกับ Finland University

โดยประเทศไทยได้แสดงความสนใจที่จะขอความร่วมมือจากประเทศฟินแลนด์ โดยอาจเรียนเชิญ Professor Erno Lehtinen เดินทางมาบรรยายให้คำปรึกษา ใน ๔ ประเด็นหลัก ได้แก่

๑. **การผลิตและพัฒนาครู** ซึ่งเป็นเรื่องที่ฟินแลนด์มีความโดดเด่นเป็นอย่างมาก โดยอาจเชื่อมโยงจากโครงการครูทายาท ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เคยมีบันทึกความเข้าใจร่วมกัน โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา รับจะประสานกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อทราบความก้าวหน้าและแนวทางการดำเนินงานและความร่วมมือในอนาคต
๒. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติฉบับใหม่** ซึ่งอาจต้องหารือร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. **การจัดทำฐานข้อมูลทางการศึกษาระดับชาติ** ที่มีความเชื่อมโยงในทุกระดับและประเภทการศึกษา เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผนและนโยบายทางการศึกษา ซึ่งประเทศไทยยังมีจุดอ่อนในเรื่องนี้ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะได้หารือกับ นายตวง อันทะไชย ประธานคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อหารือแนวทางในการดำเนินงานในเรื่องนี้ต่อไป
๔. **การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา**
